

MILICA MIHALJEVIĆ

GLAGOL WALK I NJEGOVI EKVIVALENTI
U HRVATSKOM KNJIŽEVNOM JEZIKU

Glagol *walk* opisuje najprirodniji i najčešći način kretanja koji je svojstven čovjeku i većini životinja. Za takvo kretanje nije potrebno nikakvo sredstvo (za razliku od radnje izražene glagolima *ride*, *drive*, *sail* itd.). Za razliku od glagola *come* i *go* glagol *walk* ne sadrži komponentu usmjerenosti.

Glagolu *walk* kao i ostalim glagolima kretanja nadređen (hiperonim) jest glagol *move* (po Milleru *travels*¹). Pogledamo li definicije glagola *walk* iz nekoliko objasnidbenih rječnika², vidimo da su komponente koje se pojavljuju u svim definicijama *move* i *foot*. Rečenica *He walked on his feet* tautologična je, dok su rečenice *He walked on his hands* i *He walked on crutches* prihvatljive. Ovi primjeri dokazuju da glagol *walk* podrazumijeva upotrebu nogu ako nije drugačije navedeno, tj. kako E. Nida kaže³, upotreba nogu je normativna, a ne obavezna.

Glagoli istog reda (kohiponimi) s glagolom *walk* jesu *run*, *jump*, *swim*, *crawl*, *fly* itd. Sa svakim od tih glagola *walk* ima zajedničku komponentu *move*, a od svakog se od njih razlikuje nekom dodatnom komponentom. Posebno je teško razgraničiti značenje glagola *walk* od glagola *run*. Iako na prvi pogled izvorni govornici smatraju da je brzina odlučujuća za razlikovanje između *run* i *walk*, E. Nida⁴ smatra da je razlikovna komponenta *neprekinutost/prekinutost* dodira nogu i tla.

Pravih antonima glagol *walk* nema. U nekim bi se kontekstima antonimima mogli smatrati glagoli *stay* ili *rest*, međutim oni su u pravoj opoziciji s glagolom *move*. Podređeni glagoli (hiponimi) glagolu *walk* jesu: *amble*, *limp*, *halt*, *march*, *mince*, *pace*, *promenade*, *ramble*, *saunter*, *slink*, *stagger*, *stride*, *stalk*, *stamp*, *striddle*, *swagger*, *stroll*, *stumble*, *tiptoe*, *tod-*

¹ Usp. G. A. Miller, *English verbs of Motion: A Case Study of Semantics and Lexical Memory* u A. W. Melton and E. Martin (eds.): *Processes in Human Memory*, New York 1973, str. 344.

² A. S. Hornby: *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*, London 1974; W. Little: *A Shorter Oxford English Dictionary on Historical Principles*, 1962; *Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language*, London 1978.

³ Usp. E. Nida, *Componential Analysis of Meaning*, the Hague, 1975, str. 152.

⁴ Isto, str. 21.

dle, tramp, trample, trip, totter, tread, trudge itd. Ti se glagoli barem u jednom od svojih značenja mogu odrediti pomoću glagola *walk*, kao što se glagol *walk* može odrediti pomoću glagola *move*.

Značenja glagola *walk* možemo podijeliti na konkretna, apstraktna i frazeološka. Glagol se u rečenici pojavljuje uz ostale rečenične dijelove s kojima mora biti sintaktički i semantički usklađen, pa odabir određenog glagola ograničava mogućnosti odabira subjekta, objekta i priložnih oznaka. Uz glagol *walk* subjekt može biti čovjek, životinja i samo iznimno neživa stvar i prirodna pojava. Za gramatičku su strukturu glagola *walk* značajni odnosi formalnih obilježja neprijelaznosti, prijelaznosti i prividne prijelaznosti (pseudo-transitive). Kod prijelaznih glagola promatramo i odnos glagola i objekta. Objekt uz glagol *walk* može biti čovjek, životinja i stvar.

Analiziramo li glagol *walk* prema navedenim kategorijama (konkretno/apstraktno/frazem; čovjek/životinja/neživo; prijelazan/neprijelazan/prividno prijelazan glagol, a u slučaju prijelaznog glagola još i objekt = čovjek/životinja/neživo), dobivamo 45 ($3 \times 3 \times 3 + 9 \times 3 - 9$) mogućih kombinacija, ali svaka od tih kombinacija nije zastupljena u korpusu,⁵ već u njemu nalazimo samo 15 kombinacija. Ostale su kombinacije ili sasvim nemoguće ili vrlo rijetke i neobične. U ovom ćemo članku analizirati samo one kombinacije koje su zanimljive za prijevodnu ekvivalenciju glagola *walk* u hrvatskom književnom jeziku.

Prijevodna ekvivalencija glagola *walk* uvjetovana je i svojstvima priložne oznake. Budući da je glagol *walk* glagol kretanja, uz njega se najčešće pojavljuje priložna oznaka mjesta, iako se mogu pojaviti i ostale priložne oznake. Priložna oznaka mjesta najviše utječe na značenje glagola *walk*, a time i na njegovu prijevodnu ekvivalenciju. Ona može utjecati na određivanje njegove konkretnosti odnosno apstraktnosti, a u nekim je značenjima glagola *walk* čak i obavezna. Za prijevodnu ekvivalenciju posebno je značajna razlika između lokacijske i direkcijske⁶ priložne oznake mjesta.

I. KONKRETNO, ČOVJEK, NEPRIJELAZNOST

Ovo je najbrojnija kategorija u kojoj se pojavljuje mnogo prijevodnih ekvivalenata. Navest ću najčešće.

⁵ Korpus je sastavljen od standardnog korpusa engleskog jezika sastavljenog na Sveučilištu Brown (Brownov korpus) i ovih književnih djela i njihovih prijevoda: E. Bronte: *Wuthering Heights*, 1970; Orkanski visovi, prijevod: A. Ljubić, Zagreb 1980; J. Conrad: *Lord Jim*, 1966; *Lord Jim*, pr. T. Ujević, Zagreb 1951; C. Dickens: *Oliver Twist*, 1975; *Oliver Twist*, pr. Z. Gorjan, Zagreb 1980; T. Dreiser: *Sister Carrie*, 1977; *Carrie*, pr. V. Šarić, Zagreb 1954; T. Hardy: *Tess of the d'Urbervilles*, 1970; *Tessa iz porodice d'Urberville*, pr. B. Grgić, Zagreb 1965, A. Haley: *Roots*, 1978; *Korijeni*, pr. A. Katušić, Zagreb 1978; G. Orwell, *Animal Farm*, 1979; *Životinjska farma*, pr. V. Roksančić, Zagreb 1979, G. Greene: *The Heart of the Matter*, 1977; *Srč stvari*, pr. N. Paravić, Zagreb 1979; K. Kesey: *One Flew over the Kuckoo's Nest*, 1962; *Let preko kukavičjeg gnijezda*, pr. O. Lakomica, Zagreb 1977.

⁶ Usp. I. Krile, *Glagol move i izražavanje pojma kretanja u engleskom i hrvatskom jeziku*, disertacija, Zagreb 1978, str. 108—112.

I.1. HODATI

Hodati je najčešći prijevodni ekvivalent glagola *walk*. Po svojim značenjskim komponentama (kretanje, noge, neprekinut kontakt s tlom) glagol *hodati* potpuno se podudara s glagolom *walk*.

I.2. IĆI

Iako je glagol *ići* jedan od najčešćih prijevodnih ekvivalenata glagola *walk*, on ne sadrži sve značenjske komponente koje sadrži glagol *walk*. Pogledajmo primjer:

1. *You shall walk with me, Nelly.* (E. B., 248)
Ti ćeš ići sa mnom, Nelly. (A. L.J., 247)

Dok je u izvornoj rečenici jasno da se radi o hodanju (komponenta nogu), u prijevodu je komponenta nogu izgubljena i moglo bi se raditi o bilo kakvom kretanju (autom, vlakom, avionom itd.). Zbog toga se često kao prijevodni ekvivalent glagola *walk* pojavljuje sintagma *ići pješke/ići pješice*:

2. *You may choose what you like; only let it be little, for I shall walk there and back; sixty miles each way, that is a long spell!* (E. B., 77)
Možeš izabrati što hoćeš, samo neka ne bude teško i veliko jer ću ići pješke tamo i natrag; sto kilometara onamo i sto ovamo, to je dugačak put. (A. L.J., 42)

I.3. OTIĆI, DOĆI, UĆI, IZIĆI/IZAĆI, SIĆI, OBIĆI, PRIJEĆI, PRIĆI, PROĆI

Glagol *ići* tvori brojne svršene glagole. Budući da glagol *hodati* ima ograničenu mogućnost prefiksacije (*prohodati, ushodati*), svi se ti glagoli vrlo često javljaju kao prijevod glagola *walk*, naročito u prijedložnim konstrukcijama (prepositional verb). Budući da nijedan od tih glagola kao ni glagol *ići* ne sadrži komponentu nogu, u prijevodu se često pojavljuju uz prilog *pješke/pješice*:

3. *Please set me down, and let me walk home.* (T. H., 87)
Spustite me, molim Vas, dolje i dopustite da odem kući pješice. (B. G., 78)

Uz prijedloge glagol *walk* ima najčešće ove ekvivalente:

walk away/off = *otići/odlaziti*; *walk in* = *ući/ulaziti*; *walk out* = *izići/izaći/izlaziti*; *walk down* = *sići/silaziti*; *walk round/around* = *obići/obilaziti*; *walk across/over* = *prijeći/prelaziti*; *walk over/to/towards* = *prići/prilaziti*; *walk over/through/past* = *proći/prolaziti*; *walk back* = *vratiti se/vraćati se*.

I.4. ŠETATI (SE)

Glagol *šetati (se)* vrlo se često pojavljuje kao prijevodni ekvivalent glagola *walk*. Tu značenje glagola *walk* odgovara glagolu *stroll*, koji me-

đutim u engleskom nema toliku učestalost kao naš glagol *šetati* i pojavljuje se uglavnom u književnom stilu, dok se u svakodnevnom govoru upotrebljava glagol *walk*. Glagol *šetati* najčešće se pojavljuje kao ekvivalent glagola *walk* uz lokacijsku priložnu oznaku mjesta:

4. *I'll walk in the yard till daylight, and then I'll be off;* (E. B., 70)
Še t a t ć u po dvorištu dok ne svane, a onda ć u otići; (A. Lj., 70)

Glagol *šetati* označava besciljno kretanje, obično radi rekreacije, sporta, društva ili zabave. Kao i glagol *walk*, on uz komponentu kretanja uključuje i komponentu nogu (**šetati pješice*). U korpusu se pojavljuju i sintagme *ići u šetnju* ili *ići na šetnju*.

Od nesvršenog glagola *šetati* prefiksacijom se tvore svršeni glagoli, koji se također pojavljuju kao prijevodni ekvivalenti glagola *walk* (*odšetati, prošetati, išetati*). Također se pojavljuje i glagol *šetkati* kao prijevod fraze *walk up and down*, tvoren deminutivnim infiksom *-k-* od glagola *šetati* bez vidске promjene.

I.5. PJEŠAČITI

Glagol *pješaćiti* pojavljuje se kao ekvivalent glagola *walk* kad se uz njega pojavljuje priložna oznaka (načina, vremena, mjesta itd.) koja označava da se radi o dugotrajnom ili napornom hodanju. Sam glagol *walk* ne sadrži komponentu udaljenosti.

5. *Oliver walks to London* (C. D., 97)
Oliver pješ a č i u London. (Z. G., 54)

Glagol *pješaćiti* sadrži komponentu nogu (**pješaćiti pješice*). Kao ekvivalent glagola *walk* pojavljuju se i svršeni oblici *otpješaćiti* i *dopješaćiti*.

Osim navedenih ekvivalenata u prijevodima se pojavljuje još i čitav niz drugih glagola (*kretati se, krenuti, produžiti, uputiti se, zaputiti se, udaljiti se, udaljavati se, odmicati, poodmaknuti, vratiti se, popeti se, otpratiti, stupiti, istupiti, vucarati, odjuriti, juriti, lunjati, vrzmati, probiti, požuriti, izvesti, stići, stati, preskočiti, zadržavati, služiti, dovući, stajati, oslanjati se, nastaviti* itd.). Ovako velik broj prijevoda nije uvjetovan strukturom ni značenjem glagola *walk*, a svaki od navedenih glagola odgovara nekom drugom engleskom glagolu. Prevoditelji su ih upotrijebili uglavnom iz stilskih razloga: da bi izbjegli ponavljanje, izrazili nestandardan jezični oblik itd., pa se na te prijevode ovdje neću osvrutati.

II. KONKRETNO, ČOVJEK, PRIVIDNA PRIJELAZNOST

Između kategorija prijelaznih i neprijelaznih glagola u engleskom se nalazi i kategorija prividno prijelaznih glagola (pseudo-transitive). Prividno prijelazni glagoli pojavljuju se uz imensku skupinu (NP) koja na površinskoj strukturi djeluje kao direktan objekt. Međutim, takva imenska skupina nije pravi objekt. To se može dokazati pomoću testa pasivizacije. Takav objekt ne može postati subjekt pasivne rečenice (**A mile*

*was walked by John.*⁷) osim u slučajevima posebnog isticanja ili važnosti subjekta (*The streets many famous people walked...*). Rečenice s prividno prijelaznim glagolom često se mogu preoblikovati u rečenice s neprijelaznim glagolom i priložnom oznakom:

6. *We walked miles and saw various shrines and gardens.* (F 47 0670 2)
=> *We walked for miles and saw various shrines and gardens.*

Nepravi je objekt uvijek neživ i označava mjesto ili udaljenost. Kad prividan objekt označava udaljenost, čest je prijevodni ekvivalent glagol *pješaciti* (ili *propješaciti*), koji sadrži komponentu udaljenosti:

7. »*It will be too far for me*«, murmured her cousin »*to walk four miles would kill me.*« (E. B., 251)

— *To je za mene predaleko — promrmlja Linton — da pješacim šest kilometara, to bi me ubilo.* (A. Lj., 250)

Ipak, u ovoj se kategoriji mogu pojaviti i svi ostali prijevodni ekvivalenti iz prve kategorije.

Posebno su zanimljivi primjeri u kojima prividan objekt označava mjesto.

8. *At the same time he started walking the streets, peering at the people passing or shopping at the stalls, storing up fresh impressions of what they looked like, how they moved.* (K 14 0390 2)

U isto je vrijeme počeo šetati ulicama, buljiti u ljude koji prolaze ili kupuju u dućančićima i pohranjivati svježije impresije o tome kako oni izgledaju i kako se kreću.

9. ...; *I'd walk the scaffolding around the falls with all the other men scrambling around with water roaring green and white all around me and the mist making rainbows, without even any hobnails like the men wore.*
(K. K., 147)

Zajedno sam s odraslima, i to ne kao oni, u bakandžama, na Columbiji špartao po skelama iznad brzaka i verao se dok zelenobijeli vrtlozi oko mene riču i praše se i tvore duge. (O. L., 170)

10. *He should put the police back to patrolling and walking the streets at night.* (B 18 1520 8)

Trebao bi vratiti policajce na patroliranje i obilaznje ulica po noći.

11. *If he stayed at home he restlessly walked the floor.* (C. M., 137)

Kada je bio kod kuće, nemirno je hoda o sobom gore-dolje. (Z. G., 144)

Iz navedenih primjera vidimo da postoji značenjska razlika između rečenica s prividno prijelaznim glagolom i prividnim objektom i odgovarajućih rečenica s neprijelaznim glagolom i priložnom oznakom mjesta. Rečenice s prividno prijelaznim glagolom označavaju ponavljanje radnje

⁷ Usp. D. R. Dowty, *Word Meaning and Montague Grammar*, Dordrecht 1979, str. 69.

zbog posla (primjer 10), brige (primjer 11), rasonode itd. Zbog toga se kao prijevodni ekvivalenti pojavljuju glagoli *obilaziti*, *hodati gore-dolje*, *šetati* itd., koji imaju komponentu ponavljanja ili neusmjerene, besciljne radnje. Prividan je objekt blizak lokacijskoj, a ne direkcijskoj priložnoj oznaci mjesta.

III. KONKRETNO, ČOVJEK, PRIJELAZNOST, OBJEKT ČOVJEK

Ova je kategorija posebno zanimljiva s obzirom na prijevodnu ekvivalenciju jer *walk* može biti i prijelazan, dok su glagoli *hodati*, *ići* i *pješčiti* uvijek neprijelazni. Zbog toga se u ovoj kategoriji pojavljuju neki drugi glagoli kao prijevodni ekvivalenti glagola *walk*.

III.1. PRATITI

Glagol *pratiti* (*otpratiti*, *dopratiti*) pojavljuje se ako subjekt i objekt zajedno hodaju. Subjekt označava društvo objektu.

12. *Is it alright for him to walk her home?* (A. H., 609)

Smije li je dopratiti kući? (A. K., 367)

III.2. VODITI

13. *Two colored aids and a white aid with curly blond hair walk ed us over to the Main Building* (K. K., 236)

Ova se rečenica razlikuje od prethodnog primjera jer ovdje subjekt uzrokuje hodanje objekta, subjekt je odgovoran za objekt, subjekt donosi odluku dok objekt hoda protiv svoje volje. Zbog toga se u prijevodu ove rečenice pojavljuje glagol *voditi*, a ne *pratiti*.

Tri bolničara, dva obojena i jedan bijeli kovrčave plave kose, vode nas u glavnu zgradu. (G. L., 282).

IV. KONKRETNO, ČOVJEK, PRIJELAZNOST, OBJEKT ŽIVOTINJA

Životinje koje su najčešći objekti glagola *walk* jesu konj i pas. U slučaju kada je konj objekt, glagol *walk* može imati dva značenja i stoga dva prijevodna ekvivalenta: 1. Subjekt hoda i vodi konja. 2. Subjekt jaše i upravlja konjem tako da konj ide korakom. U tom slučaju glagol *walk* označava jedan od tri načina kretanja svojstvena konju (*walk*, *gallop*, *trot*). O kojem se od ta dva značenja radi, vidljivo je iz konteksta.

IV.1. VODITI

U prvom je značenju ekvivalent glagola *walk* u hrvatskom književnom jeziku glagol *voditi* (*odvesti*, *dovesti*), npr.

14. *Massa Lea had walk ed his horse over and tied a small rope from its halter onto the split-rail fence.* (A. H., 482)

Masa Lea odvede konja prema plotu pa priveže za nj ular. (A. K., 205)

Mnogo je teže odrediti odgovarajući ekvivalent za drugo značenje. Usporedi rečenicu iz Brownova korpusa:

15. *They walked the horses, heading along the river, Barton and Emmett Foster in the lead, seven men riding quietly through the night.*
(N 07 0390 11)

Možda bi ovom primjeru odgovarao prijevod *pustili su konja da ide korakom*.⁸

IV.2. ŠETATI

Glagol *šetati* može biti prijelazan u vrlo ograničenom značenju, kada subjekt i objekt nisu ravnopravni, već je subjekt odgovoran za objektovo šetanje. Taj se glagol redovno pojavljuje kao prijevod glagola *walk* kada je objekt pas.

16. *I've seen you walking your dogs on Sunday and driving by in the convertible...* (K 22 1210 5)

Vidjela sam te kako šetaš pse u nedjelju i kako se voziš u sportskom automobilu.

V. KONKRETNO, ČOVJEK, PRIJELAZNOST, OBJEKT NEŽIV

U ovoj se kategoriji glagol *walk* odnosi na subjekt, a ne na objekt. Subjekt (čovjek) hoda i time uzrokuje neku promjenu (pokretanje) objekta. Objekt je neživ, nema noge i njegovo pokretanje nije hodanje, npr.:

17. *Usually the patient breaths into a mouthpiece while walking a treadmill, standing still, or in some other medically significant position.*
(E 25 0880 2)

Obično pacijent diše u pisak dok gaženjem tjera kolo, stoji mirno ili je u nekom drugom za medicinu značajnom položaju.

VI. TERMINOLOŠKO ZNAČENJE

Glagol se *walk* s ljudskim subjektom upotrebljava također kao stručni naziv u baseballu. Takvu tvorbu E. Nida naziva izvedenom (derivative formation).⁹ Osnovno je značenje glagola *walk* uklopljeno u značenje specifičnog hodanja unutar pravila igre. To značenje pripada semantičkom polju glagola *hit*, *error*, *run*, *catch*, koji svi imaju posebno terminološko značenje unutar pravila igre. Da bi se shvatilo značenje glagola *walk* u rečenicama kao:

18. *After Al Paschal grounded out, Jay Cooke walked and Jim McDabel singled home McAuliffe.* (A 13 0150 2),

potrebno je detaljno poznavanje pravila baseballa, pa u to ovdje neću ulaziti.

⁸ Usp. R. Filipović, *Englesko-hrvatski ili srpski rječnik*, Zagreb 1983.

⁹ E. Nida: *Componential Analysis of Meaning*, str. 143.

Prijelazni glagol *walk* ima također terminološko značenje u baseballu. Bacač je subjekt, a udarač objekt glagola *walk*. Zbog pravila igre bacač svojim promašajima uzrokuje udaračevo hodanje, a da sam pritom ne hoda:

19. *Nischwitz fanned six and walked only Charley Hinton in the third inning.* (A 13 0090 2)

20. »How can you walk Maris to get to Mantle?«

Ovo bi značenje bilo vrlo teško prevesti na naš jezik jer glagoli *hodati* i *ići* nisu prijelazni. Prijevod bi mogao biti ili *hodati* (neprijel.) i *uzrokovati hodanje* (prijelazan) ili bi se mogao upotrijebiti glagol *šetati*, koji može biti i prijelazan, npr. *Nischwitz je prošetao Charleya Hintona*.

VII. KONKRETNO, ŽIVOTINJA

Subjekt koji označava životinju ponaša se slično kao i ljudski subjekt. Glagol *walk* pojavljuje se sa svim dvonožnim i četveronožnim životinjama. Kod četveronožnih životinja izražava hodanje na sve četiri noge (1—3—2—4, 1—3—2—4), tako da je u svakom trenutku bar jedna noga na zemlji. Međutim, ako je to posebno označeno, i kod četveronožnih životinja *walk* može označavati kretanje na dvije noge:

21. *He made me think of a trained baby elephant walking on hind-legs.* (J. C., 28)

Kao i kod ljudskog subjekta i uz životinjski je subjekt najčešći ekvivalent glagol *hodati*.

U korpusu nema nijednog primjera u kojem je životinja subjekt uz prijelazni ili prividno prijelazni glagol, a takvi se primjeri ne navode ni u rječnicima.

VIII. KONKRETNO, PRIRODNA POJAVA

U poetskom izražavanju često dolazi do personificiranja prirodnih pojava. Prirodne pojave tada zamišljamo kao osobe i pripisujemo im osobine svojstvene ljudskim bićima.

22. *Silence walked at Pamela's side, its presence numbingly close, yet too far for her to hear.* (N 08 1160 1)

Muk je hodao uz Pamelu, njegova prisutnost umrtvljujuće blizu, a ipak predaleko da bi je čula.

23. *A mist was walking on the water, white as cotton, but with a blending and merging grace.*

Magla je šetala po vodi bijela kao pamuk, ali sa stapajućom elegancijom.

Budući da je u gornjim primjerima subjekt personificiran, maglu i muk zamišljamo kao antropomorfna bića koja imaju noge, pa se glagoli *hodati* i *šetati* mogu uz njih upotrijebiti.

Ako želimo opisati nešto nemoguće, glagol se *walk* može naći i uz neživi subjekt kao u rečenici (M 04 1710 4):

24. *Now all the bodies are missing, like they got up and walked away. Sada sva tijela nedostaju kao da su ustala i otišla.*

IX. APSTRAKTNO, ČOVJEK, NEPRIJELAZNOST

Glagol *walk* može uz konkretne označavati i apstraktne sadržaje. Ovdje se ne radi o konkretnom hodanju (koje može biti brzo ili polagano) za razliku od ostalih načina kretanja (trčanje, skakanje, vožnja, jahanje itd.), već *walk* izražava neko apstraktno značenje (življenje, ponašanje, druženje, pojavljivanje itd.). Tako npr. u rečenici (K 03 0640 12)

25. *We don't low Nigras to walk on the same sidewalk with white men where I come from.*

fizičko kretanje nije isključeno iz značenja, ali ono nije primarno, već je važnije socijalno značenje. Nije važno da li crnci hodaju, trče, voze se biciklom ili samo stoje na pločniku, već je važan socijalni činilac rasne diskriminacije: crnci se ne smiju pojavljivati na istom mjestu s bijelcima.

U našim prijevodima pojavljuju se glagoli *hodati* (*hoditi*), *ići*, ali i *postupati* i *pojavljivati se*, koji ne odgovaraju glagolu *walk* u njegovu konkretnom značenju i koji nemaju komponente kretanja ni nogu. Pogledajmo još neke primjere apstraktnog glagola *walk*:

26. *..., possibly because he knew that at that preternatural time hardly any woman so well endowed in person as she was likely to be walking in the open air within the boundaries of his horizon; very few in all England.* (T. H., 153)

..., da bi se u to neobično vrijeme mogla u njegovu vidokrugu pojaviti žena tako krasnih osobina kao ona, kakvih je, bio je uvjeren, malo u cijeloj Engleskoj. (B. G., 137)

Iako je osnovno značenje glagola *walk* upravo ono izraženo glagolom *pojaviti se*, jer nije važno da li žena hoda ili stoji, ipak značenje šetnje na otvorenom nije isključeno, a ono se ovakvim prijevodom gubi.

27. *The dairyman himself had been lending a hand; but Mr. Crick, as well as his wife, seemed lately to have acquired a suspicion of mutual interest between these two; though they walked so circumspectly that suspicion was but of the faintest.* (T. H., 202)

Sam gazda običavao je pomagati, ali u zadnje vrijeme premda su Tessa i Angel postupali tako oprezno, da gotovo nije bilo povoda sumnji, gospodin Crick, a i njegova žena, čini se da su ipak posumnjali da između ovo dvoje postoji uzajamna simpatija. (B. G., 182)

U ovom se primjeru umjesto glagola *postupati* ne bi mogli pojaviti glagoli *hodati*, *ići*, *šetati*, *pješaćiti*.

U nekim je primjerima apstraktno značenje glagola *walk* uvjetovano apstraktnom priložnom oznakom. Takvi su primjeri vrlo česti u religijskim kontekstima:

28. *He that followeth me shall not walk in darkness, but shall have the light of life.* (D 07 1320 4)

Tko mene slijedi, sigurno neće ići po tami nego će imati svjetlo koje vodi u život. (Lj. Rupčić, Biblija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1976)

29. *Yea, though I walk through the valley of the shadow of death, I will fear no evil: for Thou art with me; ...* (A. H., 378)

Pa da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim jer si ti sa mnom. (A. K., 72)

U filmu *Svjedok*, koji je nedavno prikazivan u zagrebačkim kinima, pojavio se zanimljiv primjer prijevoda apstraktnog značenja glagola *walk*: *He will walk with God. On je kod Boga.* U ovom primjeru vidimo da su se potpuno izgubile komponente kretanja i nogu.

X. APSTRAKTNO, ČOVJEK, PRIVIDNA PRIJELAZNOST

I u apstraktnom značenju uz ljudski subjekt glagol *walk* može biti prividno prijelazan:

30. ; *men every one of whom walked in his own individual way the road to dusty death.* (T. H., 140)

; u ljude, od kojih je svaki pojedini išao na svoj lični način putem do hladne smrti. (B. G., 125)

Tu se pojavljuju isti prijevodni ekvivalenti kao i kod neprijelaznog glagola. Primjeri prijelaznog apstraktnog glagola *walk* nisu zabilježeni. Također se apstraktni glagol *walk* ne pojavljuje uz životinjski subjekt.

XI. SUBJEKT DUH

Duh je čest subjekt glagola *walk*. U tim je primjerima teško utvrditi radi li se o konkretnom ili o apstraktnom značenju glagola *walk*. U kontekstu mnogih bajki duh se zamišlja kao konkretno biće slično čovjeku, dakle biće koje ima noge i može hodati.

Ipak usporedimo li primjere, vidimo da glagol *walk* nije suprotstavljen ostalim glagolima kretanja, te da ne može biti označen priložima (*quickly, slowly*) već da označava općenito pojavljivanje duha bez obzira na koji se način ono ostvaruje. Kao prijevodni ekvivalenti u našem se jeziku pojavljuju glagoli *hodati* i *pojavljivati se*. Čini se ipak da u našem jeziku glagol *hodati* nije tako svojstven duhu i ne označava općenito pojavljivanje duha kao *walk* u engleskom, što je vidljivo i iz prijevoda:

31. *They say he sold his soul to the devil, and that the walks at times.* (T. H., 351)

Kažu da je dušu prodao vragu i da katkada hoda po svijetu. (B. G., 321)

Prevoditelj je glagolu *hodati* dodao i priložnu oznaku mjesta koja se ne nalazi u izvorniku.

32. *But the country folks, if you asked them, would swear on their Bible that he w a l k s.* (E. B., 366)

Ali ljudi u ovoj okolici, ako ih pitate, zaklet će se na Svetom pismu da se on p o j a v l j u j e kao duh. (A. Lj., 386)

U ovoj je rečenici prevoditelj pojasnio posebno značenje glagola *w a l k* sintagmom *p o j a v l j u j e kao duh*.

XII. FRAZEMI

Glagol *walk* ulazi u sastav brojnih frazeoloških struktura, i to kao neprijelazan, prividno prijelazan i prijelazan glagol uglavnom uz ljudski subjekt. Ovdje ću navesti samo neke najčešće frazeme s glagolom *walk*, ne navodeći primjere njihove upotrebe:

walk round one, walk all over somebody, walk on air, walk off with, walk away with, walk over the course, walk off with the decision, walk out with the bat, walk out on somebody, walk on the wild side, walk in the shoes of, walk on egg-shells, walk among eggs, walk Spanish, walk somebody Spanish, walk into with one's eyes wide open, walk into one's affections, walk down one's throat, walk into a collar, walk up Ladder Lane and down Hemp Street, walk the plank, walk the chalk mark, walk the chalk line, walk one's chinks, walk the streets, walk the pavement, walk the hospitals, walk the boards, walk the last mile, walk on one's heels itd. Hrvatski književni jezik ima mali broj frazema s glagolima *hodati* i *ići* (usp. Matešić)¹⁰, pa se u prijevodima nalaze ili frazemi sličnog značenja, ali različite strukture, ili je značenje objašnjeno opisno.

XIII. ZAKLJUČAK

Iz navedenih primjera vidimo veliku raznolikost prijevoda glagola *walk*. Za to postoji nekoliko osnovnih razloga:

1. Glagol *walk* u svom konkretnom značenju pokriva semantičko polje koje u hrvatskom književnom jeziku zauzimaju glagoli *hodati*, *šetati* i *pješaćiti*.
2. Glagol *hodati* nema pravog svršenog parnjaka, pa se u perfektivnom značenju pojavljuju oblici izvedeni od glagola *ići*.
3. Glagol *walk* ima gotovo neograničenu mogućnost povezivanja s prijedlozima (phrasal i prepositional verb). Engleskim prijedložnim glagolima u našem jeziku odgovara prefigurirani glagol, a glagol *hodati* ima veoma ograničenu mogućnost prefiksacije (*prohodati*, *ushodati*), pa gotovo možemo reći da je taj glagol zakržljao.
4. Glagol *walk* može biti prijelazan i neprijelazan, dok su glagoli *hodati*, *ići* i *pješaćiti* samo neprijelazni. Mogućnost prijelazne upotrebe ima jedino

¹⁰ Usp. J. Matešić: *Frazeološki rječnik hrvatskog ili srpskog jezika*, Zagreb 1982.

glagol *šetati*, a i on je u prijelaznoj upotrebi prilično ograničen. Zbog toga se u prijelaznom značenju kao ekvivalenti glagola *walk* pojavljuju glagoli *voditi* i *pratiti*.

5. Glagol *walk* ulazi u brojne frazeološke strukture, dok su frazemi s glagolima *hodati*, *ići*, *pješaćiti*, *šetati* malobrojni.

Ipak glagoli *hodati* i *walk* imaju i neke sličnosti, ne samo s obzirom na značenjske komponente (kretanje, noge, neprekinutost kontakta s tlom) već i na njihov položaj u jezičnoj strukturi:

1. Iako ti glagoli izražavaju jednu od osnovnih aktivnosti svojstvenih čovjeku i mnogim životinjama, oni nisu tako česti kao što bismo očekivali jer su istisnuti više generičkim glagolima *go* i *ići*. Ipak čini se da je glagol *walk* nešto češći od glagola *hodati*.

2. Upotreba glagola *walk* i *hodati* ograničena je na živa bića, slučajeve personifikacije, antropomorfna bića koja imaju noge (robot) te slučajeve nerealnog konteksta (drugi mogući svjetovi). Takvo ograničenje glagola koji označavaju hodanje nije univerzalno i ne odnosi se na sve jezike. Usporedimo primjere: *Montre, pendule qui marche mal. Automobile, train qui marche à 150 km à l'heure.*¹¹ *La science marche sans cesse.*¹² *L'orologio non cammina più. Il mio lavoro cammina.*¹³ *Los rios caminan.*¹⁴

Kod glagola *walk* i *hodati* komponenta nogu gotovo se nikad potpuno ne gubi (osim u rijetkim primjerima apstraktne upotrebe i frazema s glagolom *walk*). Glagol *hodati* jedino u frazemu *stvar hoda* gubi komponentu nogu. Po tome se glagol *walk* razlikuje od glagola *run*, koji lako gubi komponentu nogu pa, iako označava radnju manje čestote i važnosti, ima mnogo veće mogućnosti različitih upotreba i uz neživi i apstraktni subjekt (*The manuscript runs to eighty pages. Time is running on. The office runs well.*¹⁵).

Summary

THE VERB WALK AND ITS EQUIVALENTS IN THE CROATIAN LITERARY LANGUAGE

Applying methods of componential analysis the author gives a detailed analysis of various meanings of the English verb *walk* and its translational equivalents: *hodati*, *ići* (*pješići/pješke*), *šetati*, *pješaćiti* etc. Different features of the verb *walk* (concrete, abstract, phraseological, transitive, intransitive, pseudo-transitive) as well as various subjects and objects which occur with this verb are analysed and their influence on the selection of translational equivalents is determined. In the end the positions of the verbs *walk* and *hodati* in their respective language systems are compared.

¹¹ Usp. MicroRobert, Dictionnaire du Francaise primordial, Paris 1981.

¹² Usp. Nouveau Petit LaRousse, Paris 1925.

¹³ M. Deanović, J. Jernej: Talijansko-hrvatski ili srpski rječnik, Zagreb 1980.

¹⁴ V. Vinja, K. Musanić: Španjolsko-hrvatskosrpski rječnik, Zagreb 1971.

¹⁵ Usp. E. Nida: Componential Analysis of Meaning, str. 138 i 139.